

jo fuldstændig rigtigt. Det er jo en Kendsgerning, at det er Bondejorden alene, der bærer Tiendebyrden; som Følge deraf hviler den udelukkende paa Bondestanden, omfattende baade Gaardmænd, Parcellister og Husmænd. Jeg tror derfor, at jeg havde fuldstændig Ret, naar jeg sagde, at Tiendebyrden hviler paa en enkelt Stand eller en enkelt Klasse af Befolkningen.

Breinholt: Maa jeg bede om Ordet.

Formanden: Jeg antager, det er om det tilbagetagne Ændringsforslag, at det ærede Medlem ønsker at udtale sig. Jeg skal intet have derimod, forudsat at det ærede Medlems Bemærkninger ikke blive alt for lange.

Breinholt: Det har unægtelig undret mig noget at høre, at den højtærede Landbrugsminister endnu i Dag fastholder den Paastand, hvorpaa det af ham i Gaar fremførte Eksempels Beviskraft er bygget, nemlig, at naar en Mand tidligere, maaske langt tilbage i Tiden, har købt en Tiende, der hviler paa en bestemt Ejendom, saa har den nuværende Ejer ikke betalt noget for den, hvorfor det vilde være urimeligt og urigtigt at give ham en Erstatning, der krævede et vist Tilskud fra Statens Side. Jeg siger, det har undret mig, at den højtærede Minister har fastholdt denne Paastand, al den Stund han dog er en alt for erfaren Mand, navnlig paa disse Omraader, til ikke at vide, at hvis der er 2 lige gode Bøndergaarde, og der paa dem begge 2 hviler Tiendepligt, men Tienderetten paa den ene er indkøbt, men paa den anden ikke, idet Tienden der skal ydes til tredje Mand, saa er der ingen, der vil betænke sig paa at give en hel Del mere for den første Gaard end for den sidste. Dette er uimodsigelig rigtigt, og der er ingen, der ved det bedre end den højtærede Minister selv. Men *naar* dette er rigtigt, bliver Tienden jo ved enhver Ejendoms-overdragelse, være sig ved Arv eller Køb, betalt, eller rettere sagt tilbagebetalt til den, der oprindeligt har erhvervet den. Det er noget, som jeg er overbevist om, at der ikke kan rejses Tvivl om.

Den højtærede Minister værgede sig mod eller værgede rettere sagt Lovforslaget imod den Beskyldning, at det skulde sondre mellem store og smaa Tiendejere. Deri har den højtærede Minister formelt Ret, en saadan Sondring opstiller Lovforslaget ikke. Men det sætter ikke desto

mindre et Skel mellem de to Klasser af Tiendejere, og det gør det paa en saadan Maade, at det saa godt som udelukkende bliver de smaa Tiendejere, der komme i den ene Klasse, og de store, der komme i den anden — undtagelsesvis kan det være anderledes, men i sin store Helhed er det saa. Den højtærede Minister fastholdt ogsaa en anden af sine tidligere Paastande, nemlig den, at de Tiendejere, der have indkøbt Retten til deres egen Gaards Tiende, have erhvervet den meget billigt og navnlig meget billigere end andre Tiendejere. Men det skylder Ministeren Bevis for, og han vil aldrig kunne føre det. Som jeg tidligere har udtalt, fører tværtimod al sund Logik til det Resultat, at den, der paatager sig Ulejligheden med at udstykke sin Tiende blandt de forskellige Beboere i Sognet, maa betinge sig en højere Pris end den, der sælger den under et til en enkelt Mand. Køberen maa i det sidste Tilfælde kunne faa Tienden billigere, end hvor Tiendejeren skal indlade sig med hele Sognets Beboere, hvor han skal udstede Masser af Skøder og fordele Skatten paa hver især. Er der Tale om Forskel i Prisen for dem, der have købt store Tiender sognevis, og for dem, der have købt enkelte Gaardes Tiende, saa er det givet, at det er de sidste, der have købt dyrest. Jeg behøver i øvrigt ikke ud fra mit Standpunkt at paastaa, at der er en saadan Forskel til Stede. Mine Betragtninger beholde deres Værd, selv om Prisen i alle Tilfælde har været den samme. Jeg hævder kun, at *hvis* der er Forskel paa den Pris, hvorfor Tienderne ere erhvervede, saa er Forskellen den, at de, der have erhvervet Tienden for enkelte Gaardes Vedkommende, have maattet betale mere pr. Td. Hartkorn end dem, der have købt et helt Sogns. — Jeg vil gerne tilføje, at de Forklaringer af Lovforslagets Regel i § 1, som vi have hørt fra forskellige Sider, deriblandt ogsaa fra den højtærede Minister, i Virkeligheden ere ganske utilfredsstillende. Den egentlige Forklaring, som jeg har ventet paa at høre, men som man selvfølgelig — det kan jeg saa godt forstaa — krymper sig ved at give, er ganske sikkert den, at Tiendeafløsningen koster mange Penge, og at det derfor vel er værd at spare overalt, hvor spares kan. Det er jo givet, at hvis man ikke deler Tiendejerne i to Klasser, men giver dem alle een Afløsning, saa vil der medgaa nogle Millioner mere end nu. Hvad der er sparet, er derimod i Behold, og det er